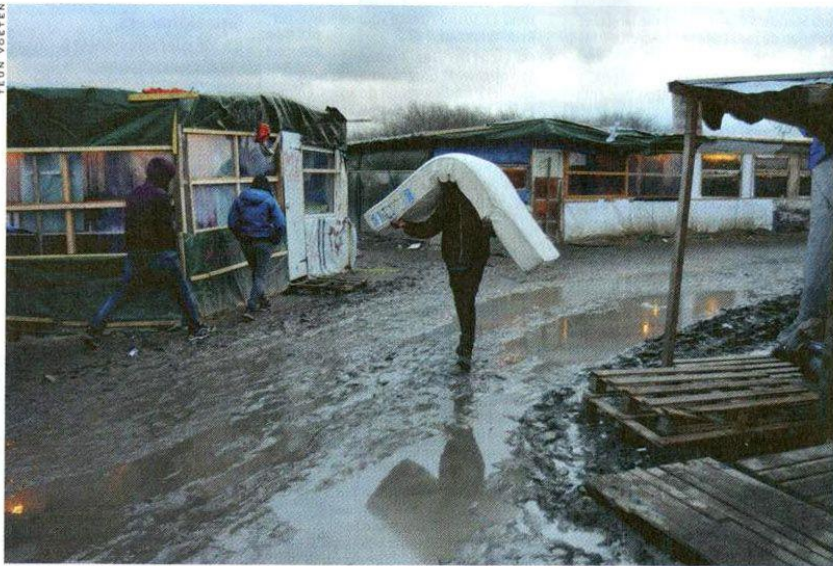

Screening on Dutch TV of the documentary

'Calais: Welcome to the jungle'

woensdagetalage 6 juli

Voeten in de modder

Teun Voeten en Maaike Engels filmde een half jaar lang de belabberde situatie van de duizenden gestrande vluchtelingen in Calais.

2Doc: Calais, Welcome to the Jungle

▶ NPO 2, 23.40-0.35 UUR

IN de Noord-Franse havenstad Calais bivakkeerden tot voor kort duizenden vluchtelingen in een modderige bende. Noodgedwongen op de vlucht voor oorlogsgeweld of vrijwillig vertrokken in de hoop elders werk te vinden. De eindbestem-

ming is 30 kilometer verderop: Engeland. Teun Voeten (antropoloog en oorlogsfotograaf) en Maaike Engels (cineaste en videokunstenaar) kwamen een half jaar lang regelmatig in het grauwe en zompige sloppenkamp, genaamd 'The Jungle' – tot aan de ontruiming begin dit jaar. Het tweetal wilde een beeld schetsen van het anarchistische kamp, waar professionele hulp uitblijft omdat die afhankelijk is van financiële steun van de Europese Unie. Maar het Europese beleid is gericht op opvang in de regio, en dus is er vrijwel niets in Calais. Burgerinitiatieven proberen het gat op te vullen. Van islamitische hulpverleners, die vluchtelingen noodhulp bieden, tot welgestelde rugzakjongeren die een maandje iets goeds voor de wereld willen doen. In *Calais, Welcome to the Jungle* komen zij aan het woord. Net als Franse buurtbewoners. Die zijn met de komst van de vluchtelin-

gen gemotiveerd om op Marine Le Pen te stemmen. Naast inspirerende verhalen van Jungle-inwoners als Mahmoed, een Soedanese jongeman die elke dag vier uur studeert in het provisorisch opgezette bibliotheekje van vrijwilliger Mary, schromen de makers niet om ook de minder fraaie kanten uit het kamp in beeld te brengen.

Een beroving, racisme onderling (Soedanezen kijken neer op Eritreeërs, Syriërs op Afghanen, Afghanen op Afrikanen), vluchtelingen die vertellen waarom ze naar Engeland willen, maar in zulk beroerd Engels dat kansen verloren lijken nog voordat ze een stap op het eiland gezet hebben. Zo krijgt de kijker een gevarieerd beeld voorgeschoteld. 'Dat brengt mensen in verwarring,' aldus Engels. 'Veel mensen, onder wie journalisten, voelen zich comfortabeler als ze vooraf een kader hebben gekozen, bijvoorbeeld over de vluchtelingencrisis. Wat men waarneemt kleurt vervolgens dat kader in. Daardoor ontbreekt het in de media dikwijls aan allround verhalen. En, bij bepaalde hulpverleners, die de beste bedoelingen hebben, lijkt de grens tussen altruïsme en egoïsme ineens heel dun te zijn.' Voeten vult aan: 'Wij stappen af van het eendimensionale narratief van "vluchteling als slachtoffer" en een per definitie "onverschillig Europa". De vluchtelingenkwestie is heel complex. Voor ieders standpunt valt wel iets te zeggen. Vooropgesteld: wat ik zag in Calais vond

ik echt schokkend. Als oorlogsfotograaf heb ik de afgelopen decennia wereldwijd talloze vluchtelingenkampen bezocht, maar de situatie in The Jungle is het ergste wat ik ooit gezien heb. Dat komt omdat normaal gesproken autoriteiten zoals de UNHCR of het Rode Kruis een snelle organisatie met vluchtelingenregistratie op poten zetten. In Calais ontbrak het daarnaast aan solidariteit. Alle bevolkingsgroepen liepen door elkaar heen. De Franse autoriteiten lieten dit allemaal doelbewust gebeuren. En de grote onverschilligheid – zowel bij de lokale bevolking als bij de vluchtelingen zelf, die er een grote bende van maken omdat ze de volgende dag toch hopen te vertrekken – was schrikbarend.' Engels: 'Inmiddels is The Jungle ontruimd, maar de problemen verplaatsen zich noordwaarts. Duinkerke is nu de nieuwe Jungle.'

RADHA RAMDHAN

RUMBLE IN THE JUNGLE

DOCU

2DOC: CALAIS, WELCOME TO THE JUNGLE

→ NPO 2, 23.40

::

'Het vluchtelingenkamp in Calais is het goorste, het vuilste en het wanhopigste dat ik ooit heb gezien.' Uit de mond van een ervaren oorlogsfotograaf als **Teun Voeten** wil dat iets zeggen. Samen met filmmaakster **Maaïke Engels** trok hij in het najaar van 2015 naar Noord-Frankrijk om er de crisis-situatie in beeld te brengen. Nu de mediastorm rond het kamp is gaan liggen, herinnert de documentaire 'Welcome to the Jungle' ons niet alleen aan de doffe ellende die er heerst, maar biedt ze ook toegang voor de polarisering van het debat ter zake.

Teun Voeten «Calais was erger dan wat ik in Angola, Congo, Rwanda, Pakistan of Bosnië heb gezien. Wat ik er vooral miste, was een community. In de meeste kampen, zoals bij de Hutu's in Centraal-Afrika, hebben de vluchtelingen een gemeenschappelijke vijand, met een onderlinge solidariteit als gevolg. Maar in Calais heb je een culturele mix, met racisme en geweld. Het is maar een tussenstap, dus wordt er niets structureels op poten gezet en geldt de wet van de sterkste.»

HUMO Maakt de nabijheid van het kamp het niet nóg confronterender?

Voeten «Als oorlogsfotograaf compartimenteer ik de dingen meestal. Ik vlieg voor één of twee weken naar een conflictgebied en bij mijn thuiskomst hang ik die oorlog als een jas weer aan de kapstok. Maar dat lukte dit keer niet. Tot voor kort stond het Westen voor vrede en welvaart, en de derde wereld voor armoede en geweld. Maar door de globalisering zijn er nu aanslagen en vluchtelingenstromen in onze achtertuin.»

HUMO Wakkert die situatie jullie

Teun Voeten: 'Calais was erger dan wat ik in Angola, Congo, Rwanda, Pakistan of Bosnië heb gezien.'

MEER ZENDERS & UPDATES?
Surf naar humo.be/tv-gids.

strijdbaarheid aan? Schemert er engagement door in de documentaire?

Maaïke Engels «Ons engagement schuilt vooral in het feit dat wij de situatie ter plaatse wilden laten zien. We hebben de docu helemaal zelf gefinancierd, zonder enige garantie dat ze zou worden vertoond. Maar we hebben wel een zo neutraal en objectief mogelijk beeld proberen te schetsen. Alle partijen komen aan het woord. Daardoor hebben we gemerkt dat ieder standpunt een keerzijde had waar we het ook mee eens konden zijn. Op oudjaar waren we nog verontwaardigd dat de vluchtelingen met traangas uit de stad werden geweerd, maar toen we het nieuws van het seksuele geweld in Keulen vernamen, konden we al meer begrip opbrengen voor de Franse politie. Dat soort situaties zorgt blijkbaar voor verwarring bij het publiek. Men verwachtte dat we vanuit een bepaald moreel kader zouden vertrekken, maar dat hebben we bewust vermeden.»

Voeten «Bepaalde mensen vonden bijvoorbeeld dat we de vluchtelingen niet genoeg aan het woord hebben gelaten, terwijl de vluchtelingen die de docu zagen net blij waren dat we hen voor één keer niet als zielige slachtoffers hadden voorgesteld.»

HUMO Tijdens de opnames hebben enkele vluchtelingen jullie aangevallen met een mes. Toen jullie de beelden op YouTube hadden gezet, zorgde dat ook voor tegenstrijdige reacties.

Engels «Volgens de ene waren we racisten omdat we de vluchtelingen in een slecht daglicht hadden gesteld, voor de andere linkse, naïeve dommeriken die het zelf hadden gezocht. In de docu zitten enkele screenshots van die reacties, omdat ze aantonen hoe iedereen zich in zijn eigen standpunt ingraaft, waardoor de polarisering toeneemt.»

HUMO Hopen jullie met de docu de aandacht voor Calais opnieuw aan te wakkeren?

Voeten «Nu de hevigste emoties wat gaan liggen zijn, hopen we vooral dat we de nodige duiding brengen en zo een meer genuanceerd debat kunnen aanzwengelen. We houden screenings op universiteiten en in culturele centra. En mogelijk wordt onze docu geïntegreerd in een educatieve module voor het secundair onderwijs, zodat de leerlingen al op jonge leeftijd oog krijgen voor verschillende perspectieven.»

Engels «Op die manier houden we het probleem ook actueel. Want ondertussen zijn er helaas al heel wat nieuwe jungles ontstaan...» (td)